СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 105. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 7-го ТРАВНЯ 1949. No. 105. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, MAY 7, 1949. VOL. LVII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

ТРИСТА МІЛЬЙОНІВ ДОЛЯРІВ НА ДОПОМОГУ ШКОЛАМ У СТЕЙТАХ

Вашингтон, 5. травня. — Сенат прийняв законопроєкт, придуманий обопартійним комітетом, щоб з федеральних фондів приділювати кожного року по $300,000,000 на допомогу стейтам для втримання шкільництва на високому щаблі. Тепер законопроєкт піде ще під ухвалу палати репрезентантів. У минулому конгресі ця справа застрягла була з огляду на видатки, яких не хотіла признати республиканська більшість перед виборами. У теперішньому голосуванні 22 республиканців підтримали законопроєкт демократичної адміністрації і бил дістав 58 голосів проти 15. Спірною була справа, чи належить з федеральних фондів давати підмоги для втримання автобусів, які возять дітей до парафіяльних шкіл. Цю справу полишено до вирішення стейтам.

62,000 РОБІТНИКІВ У ФОРДА ВИЙШЛИ НА СТРАЙК.

Дітройт. — Юнія Юнайтед Отомобил Воркерс заблокувала працю в двох фабриках Форда, а це в Ривер Руж та Линколн у Дірборн. Разом вийшло на страйк 62,000 автомобілевих робітників. Идеться про устійнення платень в різних фазах праці. На чолі переговорів з Фордом станув голова юнії, Волтер Рутер.

СТАЛЕВА ЮНІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ ПОЛІПШЕННЯ ВІДНОСИН ПРАЦІ.

Питсбурґ, — Юнія сталевих робітників після трьох днів нарад склала точки для нового контракту, який має бути заключений в липні. Десь в половині червня почнуться переговори між підприємцями виробу сталі й юнією, яка обіймає мільйон робітників. Хоч не оголошено точок, то загально звісно, що головним домаганням є поправа відносин у праці в підприємствах.

ПРИЙНЯТО ТОЧКИ ДЛЯ НОВОГО ІМІГРАЦІЙНОГО ЗАКОНУ.

Вашингтон. — Правнича комісія палати репрезентантів остаточно згодилася допустити 339,000 нових імігрантів зі скитальщини й продовжити реченець для їх приїзду до 1 липня 1951 р. У такий спосіб комісія сповнила передвиборчі обіцянки президента Трумана. Тому, що теперішній закон робить деяку різницю щодо походження імігрантів, в новому законопроєкті всі групи вважаються за рівні і тільки затримано першенство для фармерських і кравецьких робітників. Теж змінено дату, до якої скитальника можна вважати за втікача, а саме до 1 січня 1949 р., замість попередньої дати 22 грудня 1945 р. і тому признано право імігрувати до Злучених Держав додатково: 18,000 ветеранів польської армії, які перебувають в Англії 15,000 втікачів з-поза Залізної Заслони; 4,000 втікачів з Шангаю, у Китаю; 2,000 додаткових сиріт. Упродовж першого року, який кінчиться в червні, надіються прибуття 50,000 імігрантів із загальної квоти 205,000. У середу 4 березня приїхав 20-тисячний іміґрант зі скитальщини через Ню Йорк.

КОМУНІСТИ ПОКЛИКАЛИСЯ НА СТАЛІНА У ЗАПОВІДАННІ НОВОЇ ВІЙНИ.

Ню Йорк. — У жовтні 1946 р. маршал Йосиф Сталін з Москви повідомив американських комуністів, що війна між Америкою й Совєтами висить на волоску і що комуністи мусять бути готові сховатися в підземелля для саботажу проти Злучених Держав. Про це сказав на судовій розправі проти провідних комуністів свідок Тамес А. Йонґлов, якого Федеральне Бюро Інвестигацій насадило як свого агента між комуністами і він перебував між ними чотири роки. Йонґлов свідчив, що комуністи вчили на спеціяльних курсах, як приготовлятися до революції і покликувалися на книжку Сталіна: „Історія Комуністичної Партії в Совєтськім Союзі" як на комуністичну біблію. Цю книжку суддя Медіна допустив як документ проти сильної опозиції оборонця Сечера, якому суддя дав до пізнання, що він може бути позбавлений права виступати в суді за його визиваючу поведінку. Про послання Сталіна до американських комуністів з заповіддю війни в 1946 р. говорив — як це казав Йонґлов — предсідник Комуністичної партії в стейті Мизурі, Ралф Дж. Шо. Він повернувся з засідання краєвого комітету Комуністичної партії в Ню Йорку і на зібранні комуністів у Ст. Луїс в жовтні 1946 р, виявив, що особистий представник Сталіна явився в Ню Йорку й переповів слова Сталіна, що війна може вибухнути кожної хвилини. Від себе додав, що: „Якщо прийде війна, тоді партійні робітники зроблять усе, що в їх силах, щоб саботувати воєнні змагання".

ГОЛОВНИЙ ЧУЖИННИЙ КОМУНІСТ МОЖЕ ВИЇХАТИ З АМЕРИКИ.

Ню Йорк.— Александер Стівенс, з прибраним імям Дж. В. Петерс, який приїхав до Америки з колишньої Угорщини перед війною і став тут головним репрезентантом Комуністичного Інтернаціоналу в рр. 1931-32, має право виїхати зі Злучених Держав, замість наразити себе на депортацію. Іміграційні власті рішили депортувати його з початком біжучого року за його комуністичну діяльність. Він написав підручник для організування комуністів в Америці.

ВОЛЕС ГОВОРИВ ПРОТИ АТЛАНТІЙСЬКОГО ПАКТУ В СЕНАТІ.

Ню Йорк. — Генрі А. Волес, голова прокомуністичної Проґресивної партії, складав свідоцтво перед сенатською комісією закордонних відносин у справі Північно-Атлантійського Оборонного Пакту. Він заповів, що пакт може приперти Росію до стіни і зробити з неї дикого звіра, а тоді прийде до третьої війни. Він радив дискутувати над ратифікацією пакту щойно після зїзду міністрів Чотирьох Потуг.

ЗА ЄДНІСТЬ ПОНЕВОЛЕНИХ СОВЄТАМИ НАРОДІВ В БОРОТЬБІ ЗА ВОЛЮ

Імпозантна маніфестація представників тринадцять східноевропейських народів в Ню Йорку. Америка знає, що комуністичний рай є наділі червоним пеклом — твердить конгресмен, домагаючись піднесення залізної заслони та запевняючи американську допомогу поневоленим народам; зібрані грімкими оплесками вітають заяву українського представника про боротьбу У.П.А.

Ню Йорк, 6 травня. Вчора ввечорі тут відбулася в репрезентативній Карнеґі Голл імпозантна маніфестація представників 13 поневолених Совєтами східно-европейських народів, гаслом якої була єдність в боротьбі за визволення зі совєтської неволі та опісля в побудові тривкого і справедливого миру. В маніфестації, що була зорганізована з ініціятиви заінкорпорованої громадської організації „Коммон Коз", взяли участь представники таких народів: Альбанії, Білорусі, Болгарії, Балтійських країн (Литви, Лотви і Естонії), Польщі, Росії, Румунії, України, Угорщини, Чехії і Словаччини, та Югославії (серби, хорвати і словінці). Більша частина тих представників, що всі в свій час займали визначні провідні пости між своїми народами, включно з премієрами, багатьма міністрами і генералами, була жертвою наперемінну німецького брунатного і московського червоного фашизму і всі вони теж тепер грають визначні ролі у визвольних рухах своїх народів. З американських представників, крім організаторів маніфестації з „Коммон Коз" та двох священиків, католицького й протестантського, з яких перший молитвою відкрив а другий так само молитвою закінчив маніфестацію, виступили двох конґресменів; Джан Дейвіс Ладж з Конетикат та Брукс Гейз з Аркенсо. Кінцевою конкретною ціллю маніфестації було схвалення відповідної „Резолюції за єдність, визволення і федерацію". Перед маніфестацією, яка офіційно називалася „З'їздом Волі" (Фрідом Релі), поширено текст резолюції та „Американський привіт поневоленим народам", представники яких брали участь в маніфестації.

Перед відкриттям з'їзду на сцені зайняли місця бесідники та одна частина представників, а інші були в льожах. На сцені, на тлі великого зоряного американського прапору, дівчата в національних костюмах держали прапори заступлених на з'їзді народів. Національні прапори звисали теж з бальюну, з льожів, в яких мали місця ті представники, що не були на сцені. Програму з'їзду передавала урядова радіовисильня для закордону — „Голос Америки", та Коломбія Броудкестинґ Систем.

Організатори маніфестації вияснюють її ціль.

Маніфестація почалася американським гимном, що її у супроводі фільгармонії відспівала Місс А. Шипмен. Монсіньйор Джеймс Г. Ґриффитс прочитав змістовну вступну молитву, а провідник церемонії, Ліо Черне, відкрив з'їзд, передаючи слово предсідникові „Коммон Коз", п-ні Наталії Пейн, що була першою бесідницею.

Виступ п-ні Пейн.

П-ні Пейн напочатку заявила, що це не є зібрання організації, яку вона очолює, а тільки представників, які сидять на сцені під вільними прапорами своїх народів. Це велика демонстрація єдности, це справжній „коммон коз оф фрідом". Вона сама, п-ні Пейн, взялася за організацію цього з'їзду, бо вона ненавидить большевицький терор, ненавидить большевизм і совєтську диктатуру, вона натомісць любить волю та бажала б допомогти в змаганні до неї. В дальшому бесідниця розправилася з поодинокими твердженнями совєтської пропаґанди, стверджуючи насамперед можливість єдности народів в змаганні до великої мети. Ці збори — твердила п-ні Пейн — за посередництвом „Голосу Америки" та підпільних видань дійдуть до поневолених народів і вони скріплять їхню віру та влиють в них нову надію на швидке визволення.

Знаменний виступ конгресмена Дейвіса Ладжа.

Власне як ми тут зібралися як вільні американці — почав свою промову Нр. Ладж, відповівши на овації, що ними його привітали зібрані — там за залізною заслоною наложено примусову мовчанку на мільйони людей. Тут ми маємо можність і право сказати все, чого ми хочемо, але того не можуть сказати поневолені народи східної Европи. Америка хоче миру, але вона знає, бо має на це наявні докази, що як довго існує варварський большевизм, так довго не буде ані миру ані безпеки теж і для Амерки. Бесідник з наголошенням стверджує, що Америка і американський нарід сьогодні вже знають на підставі фактів, що „комуністичний рай" в Совєтському Союзі є нічим іншим, тільки найстрашнішим червоним пеклом. Америка і американський нарід знають про терпіння поневолених большевизмом народів і Америка теж знає, що ці народи дожидають від неї помочі і рятунку. Америка робить це де і як тільки це можливе. Плян Маршала, вплив на вільні вибори в поодиноких країнах, ген аж до Атлантійського пакту, все це обраховане на допомогу народам в обороні перед большевизмом. У висліді повстала холодна війна і Америка знає, що як вона програє цю холодну війну, вона мусітиме звести справжню війну. Америка мусить бути в повному поготівлі та постійно стояти на сторожі інтересів вільних народів. Дотеперішні події в міжнародній політиці дають аж надто багатомовні приклади. Америка не дасть себе обманути і приспати свою чуйність. Наглою большевицькою зміною

(Докінчення на стор. 4-тій)

СЬОГОДНІ ПОЧИНАЮТЬСЯ ЗБОРИ З. У. А. Д. КОМІТЕТУ

Сьогодні, в суботу, 7-го травня, почнуться у Филаделфії другі з черги Загальні Збори Злученого Українського Американського Допомогового Комітету. Збори мали б початися в год. 10-тій рано, в готелю Аделфія. Свою участь у Зборах зголосили 130 делеґатів з правом голосу. Реєстрація делеґатів почалася вже в п'ятницю ввечорі. Перший день нарад виповнять головно звіти Екзекутиви та дискусія над ними. Збори триватимуть теж в неділю.

БРИТАНЦІ РІШИЛИ ЗВІЛЬНИТИ РУНДШТЕДТА І ШТРАВСА.

Лондон, 6. травня. — Британський уряд рішив звільнити німецького маршала фон Рундштедта і ген. Штравса, вважаючи, що вони вже не надаються під суд. Натомість задержано маршала фон Манштайна, якому вже в найближчих днях буде вручений акт обвинувачення за воєнні злочини.

КОЛО ЧОТИРИСТА НОВИХ УКРАЇНСЬКИХ ІМІГРАНТІВ

У четвер, 5. травня, приїхав до Бостону корабель Марін Джомпер, на якому приїхало понад сто українським імігрантів зо скитальщини старанням Злученого Українського Американського Допомогового Комітету, а кількадесять стараням інших комітетів. Тому, що з головного бюра з Филаделфії не можна було вислати помочі при зустрічі, мусів перейняти на себе головну працю місцевий комітет під проводом інж. Володимира Хомина. Працю покінчено щойно після півночі так, що імігранти, які їхали в сторону Ню Йорку, приїхали щойно в пятницю коло 6 год. ранку на Пенсилвенійську станцію, звідки треба було їх розселити до інших місцевостей.

У середу, 4. травня, приїхало до Ню Йорку два кораблі, а це дженерал Тейлор перед полуднем з понад 80 українськими імігрантами під опікою ЗУАДКомітету, а пополудні корабель Дженерал Блек з сотнею українських імігрантів, що приїхали старанням ЗУАДК. Усюди було чути українську мову, бо українці їхали теж через інші комітети, головно через католицький. Разом прибуло згаданими трьома кораблями понад 400 нових українських імігрантів зо скитальщини. З огляду на те, що підготовлявся зїзд ЗУАДК у Филаделфії на 7-8 травня, можна було завважати замало працівників при зустрічі імігрантів.

ЗАХІДНІ СОЮЗНИКИ ОБМЕЖУЮТЬ ЧАС КОНФЕРЕНЦІЇ ДО 15-ГО ЧЕРВНЯ

Лейк Соксес, 6. травня. — Західні великодержави вже мали поінформувати Совєтський Союз, що вони бажали б обмежити час тривання заповідженої вже на день 23-го травня конференції Ради міністрів закордонних справ чотирьох великодержав до 15-го червня, отже один місяць перед тим, заки в Німеччині почне діяти західно-німецький уряд. Конференція Ради міністрів, як відомо, має відбутися в справі цілої Німеччини і ці наради Совєти поставили передумовою перервання своєї бльокади західних зон Берліна, рівночасно з домаганням, щоби західні союзники відкликали теж свої відплатні комунікаційні обмеження зі совєтською зоною. Західне домагання щодо обмеження часу конференції передано совєтському представникові в ОД, Малікові, і той мав погодитися, відповідаючи коротко: „чому б ні?" У виданому вчора офіціяльному комунікаті щодо порозуміння в справі закінчення совєтської бльокади Берліна з днем 12-го травня та щодо зустрічі міністрів закордонних справ, не додано вже нічого нового. Сам комунікат проголошено рівночасно в Вашингтоні, Лондоні, Парижі і Москві. Копію цего комунікату західні представники переслали генеральному секретареві Об'єднаних Націй, Триґве Лі, беручи до уваги факт, що справа східно-західних суперечностей щодо Берліна ще є формально на порядку нарад Ради Безпеки.

БЕВИН ЗАПОВІДАЄ РІШУЧІСТЬ НА КОНФЕРЕНЦІЇ МІНІСТРІВ.

Лондон, 6. травня. — Британський секретар закордонних справ, Ернест Бевин, повідомив вчора парламент про недалеке вже закінчення совєтської бльокади Берліна, стверджуючи рівночасно, що на найблищій конференції Ради міністрів закордонних справ Британія поступатиме „з тою самою рішучістю і поміркованістю", з якою вона зустріла совєтський виклик з Берліном. Бувший премієр і тепер керівник консервативної опозиції, Вінстон Чорчил, поґратулював Бевинові за успіх західної дипломатії в справі Берліна, заявляючи, що власне „рішучість і насамперед могутня допомога то послідовна політика Злучених Держав" серіозно зменшили небезпеку нової війни, яка зависла над людством грізною зморою майже безпосередньо після закінчення тільки що минулої.

В СОВЄТАХ ВІРЯТЬ В МІЖНАРОДНЕ ВІДПРУЖЕННЯ.

Москва, 6. травня. — Закордонні кореспонденти і спостерігачі стверджують, що вістка про перервання бльокади Берліна та конференцію Ради міністрів викликала серед совєтського населення віру в можливість відпруження міжнародних стосунків. Вістку про Берлін совєтський уряд передав в надзвичайних повідомленнях, а деякі совєтські громадяни запевняють, що це є перша добра вістка, яку вони вже самі не пам'ятають коли чули. Щодо зустрічі міністрів, то й в Москві позначується те саме наставлення, що на Заході: „поживем, побачим".

СКЕПТИЦИЗМ У ПАРИЖІ ЩОДО КОНФЕРЕНЦІЇ МІНІСТРІВ.

Париж, 6. травня. — Франція досі була між великодержавами першою, яка найдовше і найвпертіше обстоювала потребу і можливість дальших дипломатичних переговорів з Москвою, але тепер вона перша виявляє цілком виразно великий скептицизм щодо можливостей будь-якого результату таких переговорів. Діло в тому, що Франція в заміну за свою згоду на західно-німецьку державу одержала від Америки і Британії далекойдучі концесії щодо федеративної форми та взагалі децентралізації Німеччини, тоді як Совєти досі були, щонайменше пропаґандивно, першими проповідниками і оборонцями централізованої Німеччини з-під ґітлерівського знаку „айн фольк, айн райх, айн фюрер". З тою, очевидно, різницею, що Ґітлерову функцію „одного фюрера" мав би дістати в спадщині Сталін.

БРИТАНСЬКИЙ КОМАНДАНТ В КОРИСТЬ ОБ'ЄДНАНОЇ НІМЕЧЧИНИ.

Берлін, 6. травня. — Британський військовий губернатор Німеччини, ген. Сер Брайян Робертсон, висловив вчора переконання, що перервання бльокади Берліна промостить шлях для „швидкого встановлення" об'єднаної Німеччини. Проте, він виразно висловився проти припинення процесу творення західно-німецької держави. Тимчасом західні союзники приготовляються до негайного наладнання комунікації з бльокованим досі Берліном та сподіються під цим оглядом відповідної совєтської співпраці. Хоча бльокада буде перервана аж за кілька днів, в Берліні вже сильно впали ціни на товари, головно на чорній біржі. Підкреслюється інтересний факт, що Совєти нагло почали приймати західну марку, признаючи їй повну закупочну вартість. Не зважаючи на все, в західних колах стверджують, що Німеччина й надалі залишиться ключевою справою в східно-західній політиці. Очевидно, що дальший хід цеї справи залежатиме від цього, яка буде дальша тактика Совєтів.

БОЛЬШЕВИКИ ДОМАГАЮТЬСЯ ПРИПИНЕННЯ ВИВОЗУ ЗБРОЇ ДО ЕСПАНІЇ.

Лейк Соксес, 6. травня. — Совєти і їх сателіти продовжують в Об'єднаних Націях домагатися дальших обмежень в стосунках з урядом ген. Франка в Еспанії, тоді як західні країни, зокрема південно-американські, домагаються привернення Еспанії всіх міжнародних прав. Польський представник в Генеральній Асамблеї вчора домагався, щоби всі члени Об'єднаних Націй цілком припинили висилку будь-якої зброї або стратегічних матеріялів до Еспанії.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50
В Джерзі Ситі і Закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3. N. J.

В ПОКЛОНІ ПЕРЕД МАТІРЮ

Все, що я є або повинен бути,
я завдячую своїй матері...
Линколн.

Рік-річно у травні, як вся природа вже пробудилася та зацвіла своєю божественною, весняною красою, обходимо „День Матері". Тоді в Її честь влаштовуються імпрези, відбуваються походи, по святинях відправляються врочисті Богослужби, тоді ми всі є тільки дітьми, що віддають честь Тій, якій — по словам Линколна — завдячуємо те, що ми є або що ми повинні бути. В цей день мільйони голов склонюються в найбільшій пошані, мільйони сердець сповнюються найбільшою любов'ю, а мільйони уст вимовляють найщирішу молитву, благаючи в Бога ласки для Тої, яка в усіх мовах має один звук і в усіх серцях один відгук: Мати!

Навряд чи є на світі поняття, яке могло б викликати благородніші і шляхетніші почування, як Мати. На Її згадку злі люди стають добрими, навертаються грішники, набирають сили немічні, виростають герої. Немає на світі болю, якого не злагіднила б Мати і немає на світі доброго діла до якого Вона не заохотила б. Козак, „вертаючи із бою у грудях з раною тяжкою", закликав свого вороного коня, щоб летів навздогони до Матері, бо „як сльози Мами рану змочуть, подужаю ще може". А араби кажуть, що їх Бог не може всюди бути і тому сотворив Маму. Якщо справді на цьому білому світі належиться кому найбільша вдячність, любов і пошана, то це напевно Матері; Вона ж дала нам життя, вона виростала нас, Їй ми справді завдячуємо, що ми є.

Віддаючи Матері поклін і пошану в Її день, хай наша думка зупиниться на тій безіменній Матері-Героїні, Матері-Страдниці, що Їй доводиться переживати терпіння Голгофти, жертвуючи своїх синів за спасіння та кращу долю інших. Між цими Матерями ми в першу чергу побачимо Матір-Україну, що впродовж довгої історії свого народу приводить на світ синів зі свідомістю, що вона бачитиме їх смерть в боротьбі за волю; ту саму Матір, що серед найстрашніших лихоліть двигала на собі цей великий тягар не тільки фізичного продовження життя народу, але й постійного дбання за чистоту його духа. Благословенне хай буде ім'я Її.

Склонюючи голову в пошані перед Матірю в цей Її день, хочеться теж пригадати материнські обов'язки для тих, що їх могли б забути, або недоцінювати. Бо власне теперішня грізна доба накладає на Матір ці найбільші відповідальні обов'язки у вихованні дітей. Сьогодні сміло можна твердити, що завтрішній світ лежить під кожним оглядом в руках Матерей. Від Матері бо залежить, чи її діти житимуть в світлі чи в темряві, на волі чи в ярмі. Наполеон, в тому часі, як був на вершку своєї слави і як його запитали, чого ще Франції бракує, відповів: „Так, Франція потребує Матерей!" Це саме можна б повторити і сьогодні не тільки у відношенні до Америки та України, але й до цілого світу, який потребує таких Матерей, що дали б і виховували б йому дітей, що вміли б і хотіли б здобути йому волю, а з нею і мир. Щойно тоді настав би великий День радости і щастя для всіх Матерей, в цьому теж і для Української Матері-Страдниці.

Дивне становище методистів

Як церковні провідники говорять і дбають за мир, то це вважаємо природним явищем. Це навіть належить до їх обовязку, бо така є їхня природна місія. Так теж глядимо й на мирову акцію Комісії Світового Миру Методиської Церкви. Дивуватись одначе треба тільки тоді, коли ця акція, яка хоче довести до замирення між Злученими Державами і Совєтським Союзом, чомусь замикає часто очі на поведінку Кремля, а зате добачує постійно, в американськім поступованню щось таке, чого нема. З акції цеї Комісії виходить, що властиво американський уряд винен, що нема миру з Совєтами! Взагалі всі винні, а найменше винна Москва.

Важко зрозуміти таке становище, звязуване з Методистською Церквою та тими її проповідниками, що вже від довших часів вносять баламуту своїми докладами про життя в Совєтах чи про американсько-совєтські взаємини. А баламута повстає тому, що так часто поминається такі речі, як совєтські територіяльні підбої, виселення, невільнича праця, голод як політичний засіб боротьби та переслідування віри, хоч саме на ті речі випадало б звертати найбільшу увагу людям, що є провідниками християнського світу та західної культури.

Дивним виглядає теж і найновіший виступ Методиської Церкви, себто осторога її Комісії Світового Миру перед Північно-Атлантійським Пактом. Ця Комісія заявила, що вона наразі не може поперти Північно-Атлантійського Пакту, а теж візвала, щоб підходити до „оцінки заслуг та недомагань комунізму спокійно й обєктивно", а не з „гістеричною боязню". Вона звертає увагу на величезні видатки на армію в мирних часах, як і на зброєння, що є „противне християнському способові життя і правдивій основі краєвої забезпеки".

Річ ясна, що все це є звернене проти теперішнього змагання Злучених Держав бути мілітарно готовими на всяку несподіванку, в тому і на випадок евентуальної совєтської агресії. Цю забезпеку вважаємо теж найкращою забезпекою перед вибухом нової світової війни. Таке розуміння охорони Злучених Держав перед новою воєнною несподіванкою, перед новим Перл Гарбором, чи чимсь подібним і куди грізнішим, як виглядає, для Комісії Світового Миру Методиської Церкви незрозуміле й до неї не промовляє. Вона не хоче зрозуміти оборонного характеру Північно-Атлантійського Пакту і займає в цій справі становище, подібне до становища цього Кремля, який допустився стільки повоєнних агресій в Европі та продовжує свою агресивну політику далі, тепер в Азії, згл. в Китаю.

Коли ж припустити, що в тій цілій акції Методиська Церква керується виключно тільки самими ідеалістичними мотивами, а не якимись іншими, то треба й тоді сказати, що такою односторонною поведінкою, яка є ще й вибілюванням найгіршого у світі режиму, високих ідеалів не осягається, а тільки помагається закріплювати неволю у світі.

Микола Чубатий.

Яке майбутнє української культури

Масове переселення української еміграції зі західної Европи до заморських країн дослівно по цілому світі — від Австралії до Нової Зеляндії по обі Америки включно — насуває важливе питання для українського народу як цілости, що буде з його культурою. На рідних землях під совєтсько-російською окупацією українська національна культура не має ніяких можливостей розвитку. Навпаки, цілий режім наставлений там на це, щоб винищити українську національну культуру під позором заведення соціялістичної, а на ділі російської культури.

Поважна частина культурних діячів та культурного добра-вчені, письменники та мистці — схоронилися тимчасово в західній Европі. Там повстали українські наукові, научні, літературні та мистецькі організації. Вели вони там марне таборове життя, але все таки вчені, письменники та мистці були згуртовані у своїх організаціях і могли обмінюватися думками, ідеями та плянувати культурну роботу в ділянці науки, літератури чи мистецтва. Результати тої праці навіть серед марного таборового життя були очевидні.

Та саме тепер прийшов перелім в збірному життю українських культурних сил, а з ним також в життю української культури. Еміграція зі західної Европи розсипається по всему світі. Виїздять в першу чергу фізичні робітники зі сильними мяснями та їх родини. Поміж ними, залежно від особистої підприємчивости пересувається за море також дехто з українських культурних діячів, одначе без ніякого пляну. Страх перед можливою новою війною в Европі (часто перебільшений!) та вкінці бажання десь на новій землі зачати життя оселеної людини гонить їх в різні країни. Нині ми вже маємо українських вчених в Північній Африці (Тунісі), в Південній Африці, в Австралії, Аргентині, Бразилії, Венецуелі, Мексико, в Злучених Державах та в Канаді.

Мала частина творців української культури опинилася теж в Англії та Франції. Найбільше одначе, звичайно старших людей, остало ще в Німеччині ждучи на свою чергу, себто на пригожу обставину теж кудись перескочити за море. Тільки одиниці рішені лишитися на місці в Німеччині.

Виїзд культурників-емігрантів з Німеччини в другі краї, став прямо конечністю, бо перенаселена Німеччина не в силі приняти сотень тисяч чужинців в додатку економічно непродуктивних. Одначе розпорошення українських вчених, письменників та мистців по цілому земному ґльобі без ніякого пляну несе зі собою загрозу для української культури. На жаль того собі не опритомнюють вповні українські громадські організації за морем і не ведуть плянової акції переселення культурних робітників під кутом інтересів цілого українського народу, зокрема під кутом збереження української культури перед остаточною загибеллю.

Переселення та збереження українських мяснів ставиться часто перед збереженням українського духа. Ясно, що розпорошені по всему світі на просторах десяток тисяч миль вчені не будуть всилі щонебудь творити для української культури. Письменники змарніють, мистці перестануть творити для української культури. Потриває такий стан 20-30 літ, так Кремль осягне свою ціль на сто відсотків через байдужність українських громадських організацій поза Совєтами.

Слід признати, що найбільше ще для рятування українських культурників зробили канадійські громадські установи. На терені Канади вже нині найшлося при їх допомозі кілька десяток відомих культурних діячів, що стали вже до культурної роботи на місцях. Наслідки їх роботи вже нині помітні, а можна бути певним, що внедовзі вони будуть ще більше очевидні та причиняться сильно до культурного піднесення загалу української еміграції в Канаді.

Природним є, що дві країни поза Европою в першу чергу повинні стати тереном більше зосередженого переселення українських культурних сил, а ними є Злучені Держави та Канада. Чому саме ці дві країни найкраще надаються на зосередження українських культурних сил, є ясним з огляду на чисельність та зогляду на матеріяльний добробут старих українських еміграцій в тих двох країнах. Наука, письменство та мистецтво не можуть розвиватися не маючи матеріяльної та моральної піддержки зі сторони середовища, серед якого вони повстають.

Годі домагатися, щоб австралійці, венецуельці чи хто другий попирали працю українського вченого, письменника чи мистця для українського далекого народу. Стане одначе талановитий українець працювати навіть в Австралії, так мусить він приспособити свою працю для інтересів австралійців і для українського народів він перестане бути чинним; його український нарід стратить назавжди.

Тільки спираючися на стару українську еміграцію, заінтересовану в цім, щоб українська культура розвивалася і для власних потреб і для майбутніх потреб українського народу в Европі, може український вчений, письменник та мистець дальше творити по лінії своєї дотеперішньої праці, себто творити для українського народу.

Вважаємо нашим обовязком звернути увагу наших блищих земляків американських українців, на цю преважну справу, бо життєву справу українського народу. Нині такі переломові часи в життю українського народу, що тяжко тільки словами говорити про патріотизм, про любов для старої нашої землі, що нас вродила та виховала. Тепер час приватним одиницям, установам та провідним людям серед американських українців показати, що вони справді хотять принести рятунок не тільки свому кревнякови, братови, швагрови, чи кузинови на еміграції, але що хотять принести допомогу та подати помічну руку також цілому українському народові. А подати цю допомогу можна через рятування його культури від загибелі. Не подумають серіозно над тою справою американські українці тепер, негайно, поки ще час, так занапастять найціннійший скарб української нації, його духа, що й серед найгірших політичних обставин поможе українській нації відродитися.

До справи рятування українських культурників, як творців української культури, не слід підходити тільки зі становиська милосердя, отже становиська гуманітарного. Не йдеться тут про допомогу бідній одиниці в потребі, але йдеться про допомгу цілому українському народові як такому. Йдеться отже також про допомогу кожному з нас як членови тої культурної збірноти по цілому світі що називається українським народом. Кожен з нас є частиною тої збірноти. Перестануть для українського народу творити українські вчені, писати українські письменники, творити українські мистці, так українці перестануть бути культурним народом. Над справою рятування української культури і спровадженням українських культурників в країни, де вони дальше зможуть працювати з користю для українського народу, повинні застановитися українські громадські установи Америки та Канади дуже основно.

Іван Стасів, Алентавн, Па.

В „ДЕНЬ МАТЕРІ"

Куди ж післать мені цих кілька слів моїх?
Де віднайти свою Матусю милу?...
Щоб скласти міг до стіп Твоїх —
В цей день — поклін й побажання щирі.
Не знаю — у кого питати і де шукати Її,
Чи в пралісах Сибіру, чи нетрях Казахстану?...
Чи... в катакомбах сірої Москви?
Чи... може... вже... в землі сирій?... О, Нене!...
Я бачу все Тебе — у снах ввижаєшся мені,
Така знедолена... з запалими очима...
Журбою втомлена, від мук вже згорблена,
В сльозах Ти молиш Бога-Сина, —
Молодшому з Твоїх синів, що царство Бог післав,
Бо впав за Рідний Край у бою.
А старший, що за дротами страждав, —
Благаєш звістки хоч про його долю...
О, Матінко моя! Коли Ти ще жива —
То не турбуйся, рідне Нене, мною,
Бо я живий остався й здоров живу
І Бога молю завжди за Тобою...
Тому і День Твій в сльозах зустрічаю знов,
З тугою в серці і в душі з журбою...
— Чи чуєш Ти,... о, рідна, дорога!...
— Я шлю поклін Тобі з великою жагою.

К. ПЕТРУС

СОВЄТСЬКІ АРЕШТАНТИ

...ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОБДУРЕНИМ ЧЕРВОНОЮ ПРОПАГАНДОЮ.

24)

З п'ятирічним терміном їхала вона на схід в одному вагоні з нами і тихим, покірливим голосом розповідала про свою справу.

— Отче, відпусти їм, не знають бо, що діють, — промовила вона на закінчення свого оповідання, і повільно перехрестилася.

Хтось запитав:

— Цікаво знати, хто був цей „єпископ" — зрадник, чи аґент-провокатор?

— Мабуть — і те, і інше, — вставив колишній міліціонер, засуджений за якусь аферу.

— Виходить, так, — додала Цветкова і ще раз широко перехрестилася.

БРАТ МЕФІСТОФЕЛЯ

Наймолодший син ніжинського купця і домовласника Бойтиченка на превелику силу дотяг до п'ятої кляси клясичної гімназії, потім кинув науку і став байдикувати. Старий батько хотів пустити його в торгівлю, але п'ятнадцятирічний хлопчина відмовився від усяких батьківських опік і повчань і пригрозив батькові, що коли його будуть силувати і привчати до чогось, то він покине домівку і стане босяком. Хлопцеві дали спокій, тривожно спостерігаючи його дальший розвиток і поведінку. Спочатку він захоплювався футболом, спортом, шахами і шашками, а потім потягся до музики. Музика сильно захопила його після того, коли десь на горищі, серед мотлоху старих речей, він знайшов якийсь старовинний козацький музичний струмент XV чи XVI віку — щось подібне до цимбал чи цитри. Довівши його до ладу, хлопець почав учитися грати на ньому, і швидко почав виявляти неабиякі музичні здібності. Спочатку всі дивилися на його захоплення, як на звичайну забавку ледаря, але потім, через якийсь час він остільки опанував струмент, що своєю грою почав вражати багатьох.

— Хлопцем-самоуком зацікавились місцеві музичні сили, викрили в ньому великі здібності і дали йому змогу виступати спочатку в вузьких колах спеціялістів і аматорів старовинної української музики, а потім і на родинних вечорах і балях.

Через рік хлопець був уже бажаним гостем численних багатих і аристократичних родин Києва. Тут ним зацікавився тодішній київський гість, один із професорів Берлінської консерваторії, і повіз його з собою закордон.

Після теоретичної підготовки в Берліні, молодий музикант, разом із своїм німецьким учителем, об'їздив усі столиці Европи і скрізь мав величезний успіх. А англійський король був так захоплений його грою, що навіть подарував йому власного перстня.

Минуло біля чотирьох років. Колишній недоук, ледар і джигун, якого ніжинські хлопчаки дражнили „Мефістофілем", перетворився на двадцятирічного красуня — артиста з европейським ім'ям і великими грошима. Йому хотілось приїхати на батьківщину, блиснути своїми талантами і славою, утерти всім носи і заморочити голови, а потім, з кепсько приховуваною нудьгою на обличчі, переможно повернутися знов до Парижу, де його чекала єдина дочка французького мільйонера, рідкісна красуня і талановита художниця.

І він приїхав, вбаламутив усім голови і виїхав.

Особливо разюче враження зробив він на балу у київського генерал-губернатора, де була присутня майже вся місцева шляхта. Всі мамаші з своїми доньками божеволіли від його гри, а шіснадцятирічна дочка якогось графа дійшла до любовного психозу і була на межі душевного захорювання. До неї викликали славетного київського психіятра, професора Сікорського, який констатував, що захворілу дівчину можна врятувати від божевілля тільки шлюбом з винуватцем душевного потрясення її. Нещаслива мати приголомшеної дівчини, графиня Н., інкоґніто добулась до Ніжина, з одчаєм і приниженням написала йому листа, повного зойків і благань, просила врятувати їхню єдину доньку, що так безумно захопилася його грою і ним самим — молодою людиною, хоч і виходцем із іншого суспільства.

Вона писала:

„...Ми, нещасні старики, просимо вас, як рідного сина, приїжджайте до Соні, врятуйте її від катастрофи, і ми вас обох ощасливимо нашим багатством і зв'язками в Петербурзі. Ми повеземо вас до Парижу, Ніцци, в Італію... На небі вашого родинного щастя не буде ані хмариночки незгод, бо, крім Божого благословення, яке завжди сяятиме над вами, наша батьківська любов до вас ніколи не вичерпається. Ми називаємо вас рідним сином і ще раз благаємо — зглянетеся на нас, нещасних стариків,... і врятуйте єдину нашу дівчинку..."

Але ніжинський „Мефістофель" уже був в обіймах паризької красуні і не чув зойків розпуки нещасних київських аристократів, потрясених грою на старовинних козацьких цимбалах...

Минали роки...

В невеличкій коробці, що пережила першу світову війну, революцію, роки НЕП-у, колективізацію і кіровщину, зберігався лист київської графині, прикритий фотознимками 1912-1914 рр. із Риму, Парижу, Відня, Лондону... На них, в оточенні різних дипломатів, членів іноземних місій, Пуанкаре, Ізвольського, лорда Кітченера, Нітті та інших колишніх керівників европейської політики, переможно стояв музикант із Ніжина — брат лікаря Бойтиченка, і таємничо посміхався.

(Дальше буде).

В. Немирович.

ФАЛЬСИФІКАЦІЯ ІСТОРІЇ

Живі ще фізично, але морально й політично мертві недобитки московського імперіялізму на еміграції, ті, що й донині мріють про „единую і неделімую" с царьом-батюшкой", недавно спромоглися видати для російських гімназій „Очерки русской истории".

Це дві тоненькі книжки (разом 218 стор.), написані Н. Ю. Пушкарським і надруковані видавництвом з претензійно - дивацькою назвою „Медный всадник" у Кемптені. В них зроблена спроба подати у стислій і популярній формі нарис російської історії з найдавніших часів до кінця XVIII ст. Зміст третьої частини, вихід якої вже анонсовано видавництвом, має становити історія Росії в XIX і XX ст. ст.

Треба озброїтися великою витримкою і терпінням, щоб дочитати до кінця „Очеркі" написані архаїчною мовою і стилем, та рясно позначені кричущими перекрученнями загальної концепції російської історії, обурливим фальшуванням основних фактів минулого України, плямуванням всього органічного, самобутнього і національного в історичному бутті українців.

Вже у вступі „Росія-наша батьківщина" автор зраджує своє єство запеклого московського великодержавника-монархіста, пишучи з пієтизмом про „самодержавного государя - імператора", вихваляючи антинародню, реакційну суть царату і його імперіялістичну політику та з неприхованим жалем згадуючи „билую славу" добольшевицької Росії.

Кількома рядками нижче автор не тільки не визнає права численних народів, силою загнаних у московську неволю, на незалежне державне існування, але навіть заперечує їхню національну окремішність. Загально визнано, що українці — це відрубна, окрема від росіян нація. Цілі стоси історичних документів переконливо свідчать про це. Доводять це також і деякі поважні репрезентанти російської науки, які не могли в жертву політичній тенденції поступитися науковою сумлінністю та історичною правдою. Та цих безперечних фактів для Пушкарського просто не існує. Його смішна і безглузда теза: „російський нарід поділяється на три племені — великорусів, білорусів і малорусів", рівнозначна твердженню, що земля не кругла, а пласка.

Характеристично, що автор ніде не вживає нашої національної назви Україна, заступаючи її скрізь виразом „Юго-Западная Русь" або „Малоросія". Правда, подекуди він пише „українські козаки", слідом за деякими російськими і польськими істориками пояснюючи слово Україна, як країна вздовж кордону, прикордонна земля.

У курсі російської історії годі обмежитися лише переказом минулого однієї панівної нації та її держави. Конечним є також подати правдиву, наукову історію уярмлених народів, передусім українського, схарактеризувати бодай основні події їх минулого, принаймні відтоді, як вони були „приєднані" до імперії Романових.

Але автор свідомо знехтував цю засаду. Він і досі вважає, що „не било, нет і не будет". Нісенітниці і чужі дурні вигадки він з поважним виглядом намагається подати за історичну правду. Переконаний монархіст, він навмисне втиснув історію України в мертвотну традиційну схему російської історії.

„Очерки" написані в тоні притаманному історіографії московського імперіялізму. Об'єктом розгляду вони мають лише один панівний в Росії нарід. Власне, не минуле російського народу, а поверховий, хибний переказ історії його держави, володарів і війн. Народніх мас, вирішальної сили історичного процесу, в „Очерках" немає. Навіть більше того. Він хибно вважає виключними творцями історії московських князів, царів, бояр тощо. Багато зусиль він витрачає для того, щоб піднести значення московських володарів до вирішальної сили в тих подіях і фактах, навіть у тих випадках, коли їхня роля була третьорядною або ніякою.

Майже на кожній сторінці книги знайдемо презирливе, зневажливе ставлення автора до власного народу. А втім, це і не дивно. Адже, російські монархісти походять переважно з збанкротованих колишніх правлячих верств імператорської Росії.

Російська історіографія невтомно будує фіктивну версію минулого. Багато її зусиль витрачено на те, щоб сфалшувати історію українського народу. Це почасти їй вдалося. Чимало подій і фактів у минулому, творцем яких був український нарід, вона оголосила власністтю московського.

Утораваною стежкою своїх попередників іде і Пушкарський. Він вважає, що створення у IX ст. держави над Дніпром з осередком у Києві і поширення її на терени майже цілої Східньої Европи — це не початковий період історії українського народу, а „зарождение русского государства".

Побіжно і поверхово схарактеризувавши стан українських земель у Польсько-Литовській державі, зокрема соціяльно-економічний і культурно-релігійний гнів Польщі після Люблінської унії, автор переходить до утворення „малоросійського козацтва". Він подає спотворений, брехливий образ козаків, пишучи про Запоріжжя так: „Там жили козаки, які шукали небезпеки, грабунку і необмеженої сваволі".

Боротьба українського народу проти польського панування наприкінці XVI ст. та в першій половині XVIII ст. змагання за волю, за козацьку державу — ось що становить основний зміст історії України того періоду.

Та й цей розділ нашої історії Пушкарський висвітлює з позицій московських фальсифікаторів. Героїчну боротьбу наших предків, першу українську національно - визвольну революцію — Хмельниччину він свідомо замовчує, не дає ні справжньої її мети. Він усе зводить до прагнення українців „об'єднатися" з Московською державою, до „восстановления русской земли в ее древних пределах" (стор. 25).

Всупереч очевидним і безсумнівним фактам, автор „Очерків" намагається переконати, що російський і український народи споріднені багатьма „узами", що їх історичний розвиток відбувався не в постійному антагонізмі й боротьбі, а в повніх взаєминах. Московські великодержавники віддавна культивують брехливу теорію спільного минулого та „общіх істоков русской культури". Адже, коли припустити століття спільної духової творчости українців і росіян удавнину, то це значить, що і тепер між ними є багато спільного. А на основі вже не тяжко обґрунтувати ідею „єдіной і неделімой" в її монархічній або большевицькій інтерпретації.

Україна, як відомо, увійшла в 1654 р. в політичні зв'язки з Москвою, як суверена держава. А що сталося з цією незалежністю вже через одне століття? Минуло тільки два роки після Переяславської угоди, коли царат ганебно зрадив Україну, уклавши мир з Польщею, всупереч нашим національно - державним інтересам. Більше того, за Андрусівською угодою Москва віддала все Правобережжя Польщі. Дещо пізніше, поруйнувавши разом з нашими ворогами Правобережжя, та знищивши там усе живе, цар Олексій погодився залюбки, що ці землі мають стати пустелею, невтральною зоною між Туреччиною, Польщею і Московською державою.

Усе це автор „Очерків" оминає. Мовчить він і про те, що на поневолених українських землях царатом був встановлений колоніяльний режим, запроваджено соціяльно - економічний і культурний гніт.

Спотворено висвітлює Пушкарський також і плян Мазепи в спілці з Карлом XII зірвати політичний зв'язок з Московською державою і відновити незалежну гетьманську державу. „Коли Карл увійшов до Малоросії, — читаємо в „Очерках", — Мазепа зрадив Петра. Російський головнокомандувач Меншиков здобув штурмом столицю Мазепи і спалив її".

Оце і все про спробу Мазепи визволити Україну; про злочинно-канібальську розправу озвірілих москалів з жінками й дітьми в Батурині, коли тисячі невинних людей гинули в руїнах української столиці тільки тому, що їхні батьки і чоловіки не зрадили свого гетьмана, до кінця виконали обов'язок українських патріотів.

Ненависть до народніх мас та до їхніх спроб у революційній боротьбі знести нестерпний режим у Росії червоною ниткою проходить через усі „Очерки". Ось як зневажливо подає автор з найбільших народніх повстань у 1667—1671 рр. під проводом Степана Разіна проти царя і московських бояр: „Ніколи ще в Малоросії не було такого великого хвилювання. Воно відбилося на Дону і Волзі. Буйні голови козацькі запорізькі тікали на Дін, де підбурили цілі станиці. Після Андрусівського перемир'я, коли Правобережжя знову відійшло до Польщі, звідти багато людей втекло на Дін. Все це була козацька голота, якій не лишалося нічого іншого, як громадитися в зграї розбійників і насильством добувати собі шматок хліба". У такому ж спотвореному вигляді схарактеризовано в „Очерках" й інші великі селянські повстання в Росії в XVII ст., які завдали перших ударів московському самодержавству.

„Очерки" не становлять жадного наукового, сумлінного відтворення минулого Росії та її народів, обективного викладу їх багатовікової боротьби і змагань за повалення тюрми народів, за революційну перебудову життя. Від цього рецензована книга дуже далека. Це сфальсифікований і достосований до потреб збанкротованого російського монархізму виклад російської історії, ідеологічна спекуляція з історичним матеріялом. Антинаукова і антисоціяльна, повна усіляких перекручень, недоречностей, а то і просто дурниць.

Проте, це не виключення з загального правила, а стиль, бо майже кожне видання російської еміграції нагдує своїми „ідейними" насталеннями псевдо-науковий твір Пушкарського. — („Промінь".)



ГОТОВ КОЛИСЬ СТАТИ КОРОЛЕМ АНГЛІЇ.—Принц Чарлз оф Едінбург, що має всього понад три місяці, а вже звертає на себе увагу, бо є сином британської престолонаслідниці, принцеси Елизабет, а тим самим першим по ній кандидатом на англійський престол.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ, МИШ.

Нова Українська Професійна Сила.

Кілька тижнів тому Вейн Університет урочисто відсвяткував піврічний Коменсмент, в якім брало участь біля 1,100 академиків, що одержали з рук президента університету свої дипломи.

В найбільшій концертовій салі, Масоник Темпл, маса народу, родичів, братів, сестер та приятелів. У великій академічній процесії, під звуками симфонічної орхестри, в супроводі „Алма Матер", маширували студенти різного стану і віку, навіть сиволосі.

Між ними був теж молодий українець Володимир Кізел, який дістав научний степень Маґістра Наук. Це є рідкість між українськими абсольвентами в Університеті Вейн.

Молодий Володимир родився в Дітройті, де покінчив елементарну школу та Чедсей Гайскул з відзначенням.

Приступаючи до університетських студій, він зараз пізнав, що це річ трудна і дуже коштовна. Одначе його добрі родичі помогли настільки, щоб їх син таки покінчив студії на користь собі, родині та українському імені. По чотирьох роках Володимир скінчив університет і одержав степень Бечелор оф Сайенс ін Індостріел Енджінірінг. Потім молодий інженер працював в різних, стейтових, повітових, міських та приватних підприємствах.



Володимир Кізел

В часі другої світової війни був покликаний до морських збройних сил Вуйка Сема як інструктор практичної математики, фізики і механіки. В лютім 1945 р. вступив до Ю. С. Неві, де сповняв технічну службу аж до кінця війни.

З приємністю належиться підкреслити, що Володимир є сином чесних та високозаслужених громадян п. Петра і Анастазії Кізел, які беруть чинну участь в українському громадському і церковному житті. Його батько, п. П. Кізел, є понад 30 літ фін. секретарем найбільшого в Дітройті 292 від. У. Н. Союзу, а мати п. Анастазія Кізел, живо інтересується українським жіночим рухом, зокрема Союзом Українок Америки.

Годиться тут згадати, що Володимир має ще два молодші брати, Євгена і Василя і одну сестру Олю. Усі вони покінчили вищі школи, володіють добре українською мовою, інтересуються українсько-американським життям і належать до У. Н. Союзу.

Володимир належить, між іншим, до таких українських організацій, як Українські Абсольвенти Університету, Український Молодечий Хор, Українська Спортова Дружина і т. п.

Бажаємо молодому професорові в його професії якнайкращих успіхів.

Іван В. Дячун.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Перша вистава „Чорноморців" в Америці!

Гурток українських артистів, що недавно приїхали зі скитальщини при допомозі найкращих місцевих сил зорганізували при Клюбі Т-ва Українських Горожан на Френклин вул. свою першу виставу: „Чорноморці", народну оперету на 3 дії лібретто Я. Кухаренка, музика М. Лисенка.

Цю оперету ставили свого часу всі українські театри в краю, а останньо вона була грана в театрі В. Блавацького на скитальщині. Оперета мала всюди великий успіх ізза історичного сюжету, природного гумору і гарної музики, яку написав М. Лисенко. Прегарні співи, танки, хори й великі гуртові сцени надають опереті великого чару.

На особливу увагу заслугують особи, які беруть участь у цій виставі, а саме знані артисти, що прибули недавно з краю і відомі артисти-співаки, уроженці Америки.

Мистецьке й музичне керівництво спочиває в досвідчених руках проф. Я. Барнича, знаного дирігента й композитора, та Я. Рудакевича, драматичного артиста, який режисерує цю оперету і грає головну ролю козака Кабиці. Головну ролю Явдохи Драбинихи обняла наша відома артистка Слава Рубчак-Барничева, дочка загально відомих й популярних артистів Рубчаків. Широко знана співачка Н. Андрусів, яку чула нераз наша публика, грає ролю моторної молодиці Цвіркунихи.

Ролю козака Івана відтворює концертовий і сценічний співак М. Мельник, а його наречену Марусю К. Ярош. Сотника Тупицю грає відомий дирігент Т. Хоптяк, який рівночасно приготовив до цеї вистави свій популярний хор. А як додати до цього артистку О. Рудакевич, молоденьку адептку Н. Недільську, Т. Рудакевича, Б. Грималяка та багато інших, то маємо вповні надію, що вистава буде одною з найкращих у Филаделфії.

До успіху вистави причиняться ще й декорації, які оформляє знаний артист-маляр проф. П. Андрусів і юнійна збільшена орхестра, яку очолює концертмайстер Ф. Дубас.

Цілістю керує проф. Я. Барнич, бувший дирігент львівської опери, який вкладає все своє знання й енергію, щоби вистава випала якнайкраще.

Премієра зеї оперети відбудеться дня 8. травня 1949 р. в салі Клюбу Українських Горожан при Френклин вул. у Филаделфії.

Маємо надію, що інші українські осередки в Америці зацікавляться цею виставою і запросять виконавців заграти цю оперету в себе.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

РАЧЕСТЕР, Н. Й.

Концерт у честь Тараса Шевченка.

Старанням місцевого Допомогового Комітету влаштовано 20 березня в парохіяльній галі Концерт Т. Шевченка, попереджуючи панахидою в церкві.

В год. 6-тій галю виповнила рачестерська громада, як це звичайно тут буває.

Концертову програму отворив предсідник Комітету Роман Гладун короткою, але ядерною промовою.

Вступне слово виголосив місцевий парох, зясовуючи значіння і вплив Кобзаря на широкі маси українського народу. У Кобзарі — говорив шан. бесідник — поет зображує боротьбу нашого народу за волю, його подвиги, невдачі і терпіння. Поет мав візію будучности й тому дав нам і грядучим поколінням перестерогу: куди нам іти і з ким братися, а кого стерегтися, щоби не викувати собі нових кайданів.

Хор під проводом п. М. Сокільського відспівав: „Як умру"; „Думи мої", муз. Біляньского; „Огні горять"; „Реве та стогне" та „Віє вітер", муз. Давидовського.

Усі пісні — кромі „І смеркає, і світає" — відспівано добре, завдяки доброму підготуванні та новим співучим силам місцевим і з нової іміграції.

Сольо панни Марії Шевчук у „Реве та стогне" переплітало пісню мов шовковою ниткою мережево та надавало її мистецької краси.

Дівчинка Роксоляна Чорненька віддеклямувала з добрим підготуванням і чуттям „І смеркає, і світає". П-на Люба Гладун відіграла успішно кілька коротких композицій на піяні, до якого має уроджений талант. Бо відіграти твір на тому старому і дещо розстроєному парохіяльному піяні це таки штука. Тому вже найвищий час, щоби рачестерська громада купила добре піяно, яке запрошувало б і манило б піяністок, а не сідстрашувало.

Оксана Чорненька віддеклямувала поему: „Бють пороги місяць сходить". Її самопевність і поведення на сцені та головно дикція збуджували миле заінтересування.

Пані Ірина Павлічко, недавно прибувши зі скитальщини, зложила рачестерській громаді привіт і подяку від скитальників, як старших так і дітей, які дістали моральну і матеріяльну поміч від громади через місцевий Допомоговий Комітет. Бесідниця зясувала незавидне положення, в якому доводиться жити нашим людям на вигнанні. Найбільше терплять старі люди, хворі та діти, яких десяткує хвороба туберкульози, задля браку молока, товщу і цукру. Поки-що їхня доля і майбутнє у руках американських українців. На закінчення попросила о щедрі жертви, а збірка принесла $146.15.

У другій частині інж. Константин Гуран виголосив головний реферат, у якому широко змалював неспокійне життя поета, тодішні обставини, серед яких наш нарід жив та причини, що заставили поета до бунту і боротьби у якій він знемігся фізично, але печать його духа житиме во віки.

Панна Марія Климко відспівала: „Козак відїзджає"; „Плавай, плавай лебедоньку" — муз. Стеценка та в наддатку: „Ой казала мені мати". П-на Климко має чистий і вироблений голос й вміє ним володіти.

Малий хлопчик, Зенон Гуран, віддеклямував, зворушливо із належним акцентуванням „Мені тринадцятий минав".

Пані Олена Білик відспівала „На що мені карі очи", муз. Бонковського і „Веснівка", Маркіяна Шашкевича, муз. Матюка, вивязуючися похвально своїм сильним сопраном. Вона теж співає у церковнім хорі та має можливости розвивати техніку співу. — Обом солісткам акомпаніювала пані Анна Сорохтей, яка ніколи не відмовляється від прислуги доброї справі.

На закінчення хор відспівав наш національний гимн з участю усеї публики.

Жертви на скитальників зложили:

Михайлина Пічак $5; д-р В. Жовнірович $3; по $2: В. Пригода, Н. Луцишин, К. Шевчук, В. Гранковський; І. Гранковський, Д. Матковський, В. Турянський, Федунич, Р. Гладун, В. Андрущин (адвокат); І. Сорохтей $1.50; по $1: Х. Бялецька; М. Машталір, П. Луцишин, І. Луцишин, С. Синагурська, І. Цимбалістий, А. Задорецький, Т. Терула, І. Фільчук, В. Іванушка, Грицко, В. Николайко, А. Пічак, В. Британ, К. Гуран, І. Гуран, А. Пастущин, М. Сокільський, Я. Півторак, М. Якимів, О. Олексин, К. Андрусів, М. Василишин, Г. Булавинець, А. Андрусів, К. Хомин, Т. Андрусів, К. Гладун, А. Мельник, М. Вільчинська, М. Гримарчук, С. Бігун, П. Поливка, І. Клодзінський, А. Мацковська, В. Луців, З. Гавриців, М. Попівна, М. Воляк, А. Плюта, мгр. В. Чорненький, А. Якимович, В. Шеремета, М. Козак, М. Теребушка, С. Білик, Н. Мазурчак, Е. Герула, С. Кучмій, І. Теребушка, В. Вітенко, М. Кек, П. Кубарич, Н. Гриців, А. Бернацька, Н. Гриців, П. Пасняк, М. Коломиєць, В. Вовк, о. Я. Габро, М. Василишин, І. Булавинець, В. Гуссар, Д. Димков, Ст. Сверида, А. Андрусів, Т. Дуда, К. Богуцька, О. Яськів, П. Гринів, Ф. Голод, І. Головко, Г. Лилак, Кушлик, М. Яцула, Г. Довгалюк, Крук, М. Рудий, Пастущин, А. Гривнак, М. Гривнак, А. Іванів, М. Юрків, І. Деркач, В. Яніцький.

Зі збірки на галі було $146.15, а за відзнаки при дверях $44.11. — Разом зібрано $190.26. — Розходу було $13. — Остає чистого доходу з Концерту $177.26.

Р. Пристай, секр.

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".

ЗА ЄДНІСТЬ ПОНЕВОЛЕНИХ СОВЄТАМИ НАРОДІВ В БОРОТЬБІ ЗА ВОЛЮ

(Докінчення зі сторони 1-шої)

в справі Берліна не дасться відвернути американської уваги теж від того, що діється в Китаю. За „уступкою" в бльокаді, Совєти тепер, по всяких правдоподібностях, будуть домагатися відкликання окупаційних військ з Німеччини, щоб там опісля повторити історію з інших країн, сьогодні під совєтським впливом. Але Америка вповні здає собі справу зі совєтської загрози. Америка — говорив Мр. Ладж — потребує приятелів, щоби виграти холодну війну і вона потребує приятелів, щоби виграти справжню війну, якщоб вона програла холодну. Америка потребує цих приятелів, а вони потребують Америки. Атомова бомба могла б бути переконливим фактором у війні, але тепер треба використати інші, мирні методи. Закликом до дальших спільних зусиль за волю і мир, конгресмен Ладж закінчив свій виступ, що його приявні часто перерывали довгими оплесками.

Косенкіна висловлює свою радість з волі

Справжню овацію влаштували приявні Оксані Косенкіні, відомій совєтській учительці, що „вибрала волю", вискочивши з вікна з третього поверху місцевого совєтського консуляту. Виступивши перед цею американською та багато-національностевою публикою, Косенкіна насамперед висловила свою безмірну радість з приводу того, що вона сьогодні вільна людина. Тільки той, хто з власного досвіду і переживань знає комунізм, зможе належно оцінити американську волю, говорила вона.

Конгресмен Кіфовер за „волю всюди"

Конгресмен Естес Кіфовер з Аркенсо доповнив свого конгресового попередника дальшими твердженнями і міркуваннями на тему американської допомоги поневоленим народам. Конгрес, ухвалюючи свого часу допомоговий Плян Маршала, мав на думці всі народи. Проте, Кремль сам відкинув цю допомогу. Америка продовжує дальше всі можливі заходи, щоби потребуючим народам допомогти. Як американська матеріяльна допомога не могла пробити залізної заслони, її тепер з успіхом пробиває „Голос Америки", вияснюючи поневоленим Совєтами народам цілі, методи і засоби американської політики, познайомлюючи їх з американськими демократичними інституціями та з американським способом життя. В інтересі власної безпеки та в інтересі світового миру Америка щораз більше і щораз завзятіше здійснює єдиноправильну політику „волі всюди" (фрідом евривер).

Резолюція за єдність, визволення і евентуальну федерацію

З черги предсідник Дирекційної Ради „Коммон Коз" Мр. Кристофер Еммет, відчитав проект резолюції, попередивши її відповідними вясненнями та коментарами. І він заторкнув теперішні східно-західні стосунки, наводячи приклад, що там, де захід стояв сильно і непоружно, як в Берліні, він виграв. Але він програв там, де хитався і вагався, як це було в Китаю. З черги він відчитав резолюцію, яка в дослівному перекладі звучить:

„Тому, що найбільша військова перемога світової історії малощо не перемінилася в повну поразку політичну для сил волі, і

Тому, що агресивний світовий комунізм поширює свою диктаторську владу ще дальше на Европу і Азію та відверто ділить світ на народи, які ще зберігають волю і незалежність та на такі, які живуть в уярмленні під організованою меншістю світового міжнародного комунізму, і

Тому, що деспотична тиранія комунізму є ворожа до всякої религії та до найосновніших прав людини, якраз тому

Постановляється, що ми, тут зібрані, в імені 350,000,000 народів, які однаково терплять в ярмі комунізму: поневолені народи Альбанії, Болгарії, Чехословаччини (Чехи і Словаки), Естонії, Угорщини, Югославії (Серби, Хорвати і Словінці), Латвії, Литви, Польщі, Румунії і Росії (Білоруси, Українці та інші), оцим зобов'язуємося працювати разом для визволення наших народів; змагати до розв'язки власними нашими зусиллями будь-якої розбіжності, що могли б нас різнити; та здержатись від видигнення будь-яких суперечних справ щодо національних або політичних проблем аж до досягнення визволення від спільного комуністичного ворога, потверджуючи оцим нашу солідарність та спільність цілей в справі волі; і

Дальше постановляється, що при Божій помочі ми зберігатимемо цю високу єдність після визволення, так щоб наші народи могли жити разом в мирі і вільності в дусі Атлантійського Чартеру та згідно з великими цілями Об'єднаних Націй; і в тому самому дусі ми змагатимемо до створення — або до участи — в різних федераціях, які відповідатимуть аспіраціям наших народів та загальному інтересові в рямках Об'єднаних Націй, і

Дальше постановляється, що ми врочисто заявляємо, що визволення наших країн означає для нас встановлення режимів, базованих на принципах демократії, особистої вільности та правила однакової справедливости під законом".

Після відчитання резолюції, представники поодиноких народів в позабучному порядку забирали голос та висловлювали свої думки щодо резолюції, піддержуючи її та зобов'язуючись нею.

Від Альбанії говорив Екрем Пешкопія, від Болгарії — Юрій М. Дімітріс, від Чехії — д-р Петро Зайкель, від Словаччини — Йозеф Осуский, від Білорусі — д-р Іван Єрмаченко, від Естонії — Карель Р. Пуст, від Мадярщини — д-р Тібор, від Латвії — Олександер Озолінс, від Литви — Вацловас Сдзікаукас, від Польщі — п. Белецкі, Станіслав Міколайчик і Альойзи Адамчик, від Румунії — Олександер Граціяну, від Росії — графиня Олександра Толстой, що теж представила приявного лейтенанта Пірогова, а дальше один з нових російських іміграцтів та Константин Григорієв від НТС в заступстві Болдирева. Від Українського Конгресового Комітету Америки промовляв проф. Лев Добрянський, підкреслюючи затяжність та жертвенність української боротьби проти большевизму. Його згадку про геройчну боротьбу Української Повстанської Армії приявні довго оплескували. Від Сербів промовляв Міга Крек, від Хорватів д-р Мачек, як теж представник Словінців, Владімір Дужовіч.

Зміст промов поодиноких представників передамо в дальших виданнях цього щоденника.

Словаки протестують

Підчас виступів представників трапився випадок, що на хвилину заколотив спокій і гармонію з'їзду. Під час виступу чеського представника, приявні на залі словаки — хоча і їх представник сидів на сцені зараз поруч чеського, почали викрикувати не цілком зрозумілі протести, що викликували обурення приявних. Одного спеціяльно галасливого добродія вивидено зі залі. Інцідент зробив досить прикре враження і ним Словаки навряд чи здобули собі популярність. Чеський представник на маргінесі заявив, що з подібними випадками він зустрічався за Гітлера в німецькому концентраційному таборі. Словацький представник, що промовляв опісля, поминнув випадок мовчанкою.

Цю частину програми маніфестації закінчено знову молитвою, що її прочитав пастор Самуел Шумейкер, попередивши її коротким словом про демократію і волю.

Виступи поодиноких представників протягнулися пізно, бо майже 12 години вночі. Щойно після цього відбулася концертова частина, в якій взяли участь артисти поодиноких національностей. Від українців виступав баритон Осип Стецура при акомпаніяменті п-нни Олі Дмитрів. Американська преса, з Ню Йорк Таймс-ом включно, приділила цій маніфестації велику увагу.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

ТАРЗАН, ч. 2088. Тарзан цілью напастей.



На несподіваний малпячий оклик Крон відвернувся збентежено.

...і саме в тій хвилині дістав удар зрілим овочем папая в лице.

Заки розлючений наставник міг обтерти свої очі, Тарзан відскочив на стежку.

„Ти таки забагато вмішуєшся в несвої справи" — заревів Крон і потягнув за язичок стрільби.